

BACHELOROPLEIDING
MIDDEN-OOSTENSTUDIES

FACULTEIT DER LETTEREN

RIJKSUNIVERSITEIT GRONINGEN

QANU
Catharijnesingel 56
PO Box 8035
3503 RA Utrecht
The Netherlands

Telefoon: +31 (0) 30 230 3100
E-mail: support@qanu.nl
Internet: www.qanu.nl

Projectnummer: Q0725

© 2020 QANU

Tekst en cijfermateriaal uit deze uitgave mogen, na toestemming van QANU en voorzien van bronvermelding, door middel van druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, worden overgenomen.

INHOUDSOPGAVE

RAPPORT OVER DE BACHELOROPLEIDING MIDDEN-OOSTENSTUDIES VAN DE RIJKSUNIVERSITEIT GRONINGEN	5
ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE OPLEIDING	5
ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE INSTELLING	5
SAMENSTELLING VAN HET PANEL.....	5
WERKWIJZE VAN HET PANEL	6
SAMENVATTEND OORDEEL VAN HET PANEL	11
BEHANDELING VAN DE STANDAARDEN UIT HET BEOORDELINGSKADER VOOR DE BEPERKTE OPLEIDINGSBEOORDELING	13
BIJLAGEN	25
BIJLAGE 1: BEOOGDE LEERRESULTATEN	27
BIJLAGE 2: OVERZICHT VAN HET PROGRAMMA	30
BIJLAGE 3: BEZOEKPROGRAMMA	31
BIJLAGE 4: BESTUDEERDE EINDWERKEN EN DOCUMENTEN	32

Dit rapport is vastgesteld op 4 april 2020

RAPPORT OVER DE BACHELOROPLEIDING MIDDEN-OOSTENSTUDIES VAN DE RIJKSUNIVERSITEIT GRONINGEN

Dit rapport volgt het Beoordelingskader Accreditatiestelsel Hoger Onderwijs Nederland voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO (d.d. september 2018).

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE OPLEIDING

Bacheloropleiding Midden-Oostenstudies

Naam van de opleiding:	Midden-Oostenstudies
Internationale naam:	Middle Eastern Studies
CROHO-nummer:	56098
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	academisch
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	-
Locatie:	Groningen
Variant:	voltijd
Onderwijstaal:	Nederlands
Inleverdatum NVAO:	01/05/2020

Het bezoek van het visitatiepanel Regiostudies aan de Faculteit der Letteren van Rijksuniversiteit Groningen vond plaats op 30 en 31 oktober en 1 november 2019.

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE INSTELLING

Naam van de instelling:	Rijksuniversiteit Groningen
Status van de instelling:	bekostigde instelling
Resultaat instellingstoets:	positief

SAMENSTELLING VAN HET PANEL

De NVAO heeft op 4 maart 2019 ingestemd met de samenstelling van het panel. Het panel dat de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies beoordeelde bestond uit:

- Prof. dr. P. (Peter) Van Nuffelen, research professor Cultural History of the Ancient World aan de Universiteit Gent (België) [voorzitter];
- Prof. dr. D.M. (Diederik) Oostdijk, hoogleraar English Literature aan de Vrije Universiteit Amsterdam;
- Prof. dr. E.J.C. (Eibert) Tigchelaar, hoogleraar verbonden aan de Onderzoekseenheid Bijbelwetenschap en de Faculteit Theologie en Religiewetenschappen van de KU Leuven (België);
- Dr. N.A. (Nicolet) Boekhoff-van der Voort, universitair docent Islamstudies en coördinator van de Graduate School for the Humanities aan de Radboud Universiteit;
- Prof. dr. G. (Gert) Buelens, gewoon hoogleraar English and American Literature aan Vakgroep Letterkunde van de Universiteit Gent (België);
- E.L. (Emma) Mendez Correa, bachelorstudent Griekse en Latijnse Taal en Cultuur aan de Universiteit Leiden [student-lid].

Het panel werd ondersteund door drs. E.G.M. (Mariette) Huisjes, die optrad als secretaris.

WERKWIJZE VAN HET PANEL

De bacheloropleiding Midden-Oostenstudies aan de Faculteit der Letteren van de Rijksuniversiteit Groningen maakt onderdeel uit van de visitatiegroep Regiostudies. In de periode maart 2019 tot en met november 2019 beoordeelde het panel in totaal 38 opleidingen aan vijf universiteiten: Radboud Universiteit, Universiteit Leiden, Universiteit van Amsterdam, Vrije Universiteit Amsterdam en Rijksuniversiteit Groningen.

Het visitatiepanel bestond uit de volgende leden:

- Prof. dr. P. (Peter) Van Nuffelen, research professor Cultural History of the Ancient World aan de Universiteit Gent (België) [voorzitter];
- Prof. dr. D.M. (Diederik) Oostdijk, hoogleraar English Literature aan de Vrije Universiteit Amsterdam;
- Prof. dr. A. (Umar) Ryad, professor in Arabic and Islamic Studies aan de KU Leuven (België);
- Prof. dr. E.J.C. (Eibert) Tigchelaar, hoogleraar verbonden aan de Onderzoekseenheid Bijbelwetenschap en de Faculteit Theologie en Religiewetenschappen van de KU Leuven (België);
- Prof. dr. G. (Gunnar) De Boel, gewoon hoogleraar in Vergelijkende Taalkunde, Griekse Taalkunde en Nieuwgriekse en Byzantijnse Letterkunde aan de Universiteit Gent (België);
- Prof. dr. I. (Inge) Brinkman, professor in African Studies aan de Vakgroep Afrikaanse Talen en Culturen van Universiteit Gent (België);
- Prof. dr. G. (Gert) Buelens, gewoon hoogleraar English and American Literature aan de Vakgroep Letterkunde van de Universiteit Gent (België);
- Dr. D. (Diana Bullen) Presciutti, senior lecturer in Kunstgeschiedenis, director of Global Studies en director van het Interdisciplinary Studies Centre aan de University of Essex (Groot-Brittannië);
- R.A. (Rianne) Clerc-de Groot MA, docent Klassieke Talen aan het Cygnus Gymnasium in Amsterdam;
- Dr. D. (Dario) Fazzi, docent Noord-Amerika Studies en International Studies aan de Universiteit Leiden;
- Prof. dr. A.F.R. (Ann) Heirman, hoogleraar Chinese Taal en Cultuur aan de Universiteit Gent (België);
- Prof. dr. A. (Axel) Holvoet, hoogleraar aan het Institute of the Languages and Cultures of the Baltic van Vilnius University (Litouwen);
- Prof. dr. V. (Vincent) Houben, hoogleraar Geschichte und Gesellschaft Südasiens aan de Humboldt Universität Berlin (Duitsland);
- Prof. dr. E.M.H. (Helena) Houvenaghel, hoogleraar Spaanse Taal en Cultuur aan de Universiteit Utrecht;
- Prof. dr. D. (Daeyeol) Kim, professor aan het Institut National des Langues et Civilisations Orientales (INALCO) van de Université Sorbonne Paris Cité (Frankrijk);
- L. (Lotte) Metz MA, docente Grieks en Latijn aan het Stedelijk Gymnasium Nijmegen;
- Prof. dr. J. (John) Nawas, professor in Arabic and Islamic Studies aan de KU Leuven (België);
- Prof. dr. A. (Andreas) Niehaus, hoogleraar Japanse Taal en Cultuur aan de Vakgroep Talen en Culturen (afdeling Zuid- en Oost-Azië) van de Universiteit Gent (België);
- Prof. dr. J.L.M. (Jan) Papy, gewoon hoogleraar, verbonden aan de Onderzoeksgroep Latijnse Literatuur van de KU Leuven (België);
- Dr. N.A. (Nicolet) Boekhoff-van der Voort, docent Islamstudies en coördinator Graduate School for the Humanities aan de Radboud Universiteit;
- C. (Charlotte) van der Voort, derdejaars bachelorstudent Griekse en Latijnse Taal en Cultuur, en pre-masterstudent Nederlandse Taal en Cultuur, aan de Universiteit Leiden [studentlid];
- L. (Lara) van Lookeren Campagne, bachelorstudent Midden-Oosten Studies aan de Universiteit van Amsterdam [studentlid];
- G.M. (Gerieke) Prins, bachelorstudent Geschiedenis, met een focus op Sociale Geschiedenis en migratiegeschiedenis en een minor in Latijns-Amerikastudies, aan de Universiteit Leiden [studentlid];
- E.L. (Emma) Mendez Correa, bachelorstudent Griekse en Latijnse Taal en Cultuur aan de Universiteit Leiden [studentlid];

- Prof. dr. L.P. (Lars) Rensmann, hoogleraar European Politics and Society aan de Rijksuniversiteit Groningen [referent International Studies en Russian Studies, Universiteit Leiden].
- Em. prof. dr. C.H.M. (Kees) Versteegh, emeritus hoogleraar Arabisch en Islam aan de Radboud Universiteit [referent Arabisch en Midden-Oostenstudies, Universiteit van Amsterdam];
- Prof. dr. H. (Harco) Willems, hoogleraar Egyptologie aan de KU Leuven (België) en directeur van de Leuvense opgravingsmissie in Dayr al-Barshā (Midden Egypte) [referent Oude Nabije Oostenstudies, Universiteit Leiden];
- Prof. dr. J. (Jaap) Wisse, professor of Latin Language & Literature aan Newcastle University (Groot-Brittannië) [referent GLTC en Oudheidstudies, Universiteit van Amsterdam en Vrije Universiteit Amsterdam].

Voor elk bezoek is een (sub)panel samengesteld, waarbij rekening is gehouden met de expertise, onafhankelijkheid en beschikbaarheid van de panelleden.

Projectleider van de visitatiegroep Regiostudies was dr. Els Schröder, medewerker van QANU. Zij was tevens coördinerend secretaris van het panel tijdens het bezoek aan de Radboud Universiteit en tijdens het eerste bezoek aan de Universiteit Leiden. Om de consistentie van de beoordelingen te waarborgen bezocht zij ook de start- en slotvergaderingen van het panel van de andere bezoeken en las en becommentarieerde elk conceptrapport. Tijdens haar verlofperiode werd zij bij het bezoek aan de Vrije Universiteit Amsterdam en Universiteit van Amsterdam, en bij het tweede bezoek aan de Universiteit Leiden vervangen door dr. Irene Conradie, bij het bezoek aan de Rijksuniversiteit Groningen door dr. Anna Sparreboom. Hierbij werden nauwlettend de bevindingen tijdens de verschillende bezoeken geïkt.

Verschillende secretarissen ondersteunden het panel: drs. Trees Graas (medewerker van QANU) bij het bezoek aan de Radboud Universiteit; drs. Mariette Huisjes (freelance medewerker van QANU) bij het eerste bezoek aan de Universiteit Leiden en het bezoek aan de Rijksuniversiteit Groningen; drs. Erik van der Spek (freelance medewerker van QANU) bij het tweede bezoek aan de Universiteit Leiden; drs. Mariëlle Klerks (freelance medewerker van QANU) bij het gecombineerde bezoek aan de Universiteit van Amsterdam en de Vrije Universiteit Amsterdam. De QANU-projectleiders en secretarissen voerden regelmatig overleg, voorafgaand, tijdens en na afloop van elk bezoek.

Vorbereiding

Op 22 november 2018 vond een uitgebreid vooroverleg plaats met de voorzitter waarin de projectleider hem informeerde over de taakstelling en werkwijze van het panel in het algemeen en de rol van de voorzitter in het bijzonder, en een toelichting gaf op de van toepassing zijnde beoordelingskaders. Voorafgaand aan de bezoeken informeerde de projectleider de panelleden telefonisch en per e-mail over de taakstelling, algemene werkwijze en de formele kaders. Voor elke gespreksronde werden representatieve gesprekspartners geselecteerd. Het bezoekprogramma is in dit rapport opgenomen als Bijlage 3.

De opleidingen schreven ter voorbereiding op de visitatie een zelfevaluatie-rapport. Deze werden na ontvangst door de projectleider gecontroleerd op kwaliteit en volledigheid en vervolgens doorgestuurd aan de panelleden. De panelleden bestudeerden de zelfevaluatie-rapporten en bijlagen en formuleerden op basis hiervan vragen en aandachtspunten ter voorbereiding op het bezoek. Ook formuleerden de panelleden per opleiding punten die hen in positieve zin opvielen.

Naast de zelfevaluatie-rapporten bestudeerde het panel voorafgaand aan het bezoek een selectie van eindwerken en bijbehorende beoordelingsformulieren (zie Bijlage 4).

Bezoek

Het bezoek aan Rijksuniversiteit Groningen vond plaats op 30 en 31 oktober en 1 november 2019.

Bij de start van elk bezoek hield het panel een vooroverleg waarin de eerste bevindingen en vragen en aandachtspunten werden besproken en waarin het panel afspraken maakte over de taakverdeling.

De panelleden bespraken ook hun bevindingen ten aanzien van de (beoordeling van de) bestudeerde scripties.

Tijdens het bezoek heeft het panel eveneens onderwijs- en toetsmateriaal en verslagen van de opleidings- en examencommissie bestudeerd. Een overzicht van het bestudeerde materiaal is opgenomen in Bijlage 4. Het panel sprak met studenten en docenten, het management en verantwoordelijken, alumni en vertegenwoordigers van de examencommissie. Vertegenwoordigers van de opleidingscommissie namen deel aan het gesprek met docenten en studenten. Tevens bood het panel studenten en docenten de gelegenheid om informeel met het panel te spreken tijdens een inloopspreekuur. Van deze gelegenheid is geen gebruik gemaakt.

Het panel gebruikte het laatste deel van het bezoek voor een intern overleg om de voorlopige bevindingen vast te stellen. Ter afsluiting gaf de voorzitter een korte mondelinge toelichting aan alle belangstellenden, waarin hij de belangrijkste observaties van het panel deelde.

Na afloop van de visitatie vonden in parallelsessies ontwikkelgesprekken plaats waarin panelleden en vertegenwoordigers van de opleidingen met elkaar in gesprek gingen over ontwikkelingen bij de betreffende opleidingen. De uitkomsten van het ontwikkelgesprek zijn in een apart verslag vastgelegd en afgestemd met het panel. Dit verslag publiceren de opleidingen zelf.

Rapportage

De secretaris schreef een conceptrapport op basis van de bevindingen van het panel en legde dat vervolgens voor aan de projectleider voor een collegiale toets. Daarna vroeg de secretaris de panelleden om het rapport te bekijken en van feedback te voorzien. Na verwerking van de feedback en na akkoord van het panel stuurde de projectleider het rapport naar de faculteit met het verzoek om feitelijke onjuistheden te melden. De feitelijke onjuistheden werden na overleg tussen de projectleider en de voorzitter door de secretaris gecorrigeerd. Vervolgens werd het rapport door het panel vastgesteld en toegestuurd aan de Faculteit der Letteren en aan het College van Bestuur van de Rijksuniversiteit Groningen.

Definitie oordelen

In overeenstemming met het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO heeft het panel de volgende definities voor de beoordeling van de afzonderlijke standaarden gehanteerd:

Basiskwaliteit

De kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs mag worden verwacht van een associate degree-, bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs.

Voldoet

De opleiding voldoet op de standaard aan basiskwaliteit.

Voldoet ten dele

De opleiding voldoet in belangrijke mate aan basiskwaliteit op de standaard maar er zijn verbeteringen nodig om volledig aan de standaard te voldoen.

Voldoet niet

De opleiding voldoet niet aan basiskwaliteit op de standaard.

In overeenstemming met het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO heeft het panel de volgende definities gehanteerd voor de beoordeling van de opleiding als geheel:

Positief

Op alle standaarden 'voldoet'.

Positief onder voorwaarden

Standaard 1 'voldoet' en maximaal op twee standaarden een 'voldoet ten dele' waarbij het panel het opleggen van voorwaarden adviseert.

Negatief

In de volgende situaties:

- 'voldoet niet' op een of meer standaarden;
- 'voldoet ten dele' op Standaard 1;
- 'voldoet ten dele' op een of twee standaarden waarbij het panel niet adviseert om voorwaarden op te leggen;
- op drie of meer standaarden 'voldoet ten dele'.

SAMENVATTEND OORDEEL VAN HET PANEL

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

Het panel heeft veel waardering voor het profiel van de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies van de Rijksuniversiteit Groningen. Het vindt de focus op het hedendaagse Midden-Oosten en de aandacht voor zowel het Arabische als Israëliësch perspectief bijzonder, actueel en relevant. Daarmee is de opleiding een waardevolle aanvulling in het Nederlandse onderwijslandschap. Het panel waardeert ook de multidisciplinaire benadering van de regio, met aandacht voor taalverwerving, academische en persoonlijke vaardigheden, en inhoudelijke kennis op de gebieden geschiedenis, politiek, cultuur en religie.

De beoogde leerresultaten vindt het panel helder en uitgebreid geformuleerd, waarbij er een juiste balans is gevonden tussen breedte en diepte. Niveau en oriëntatie van de beoogde leerresultaten zijn wat het panel betreft in lijn met de internationale eisen die gesteld worden aan een academische bacheloropleiding. Wel raadt het panel de opleiding aan om, aan de hand van welk systeem dan ook, het beoogde niveau in de regionale Arabisch en Hebreeuws nauwkeuriger te specificeren.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het panel heeft bij de Rijksuniversiteit Groningen een gedegen bacheloropleiding Midden-Oostenstudies aangetroffen, met een klein, enthousiast team en tevreden studenten. Het curriculum is divers en aantrekkelijk, niet in de laatste plaats door de focus op actualiteit. Er is een duidelijke opbouw. Het panel ondersteunt van harte de ambities van docenten om de inhoudelijke leerlijn verder te integreren met de taalleerlijn en beveelt aan om deze ambities ruim baan te geven. Ook beveelt het panel aan om de theorieën en methodologieën van de disciplines waarop de opleiding stoelt (geschiedenis, politicologie, cultuurwetenschap en godsdienstwetenschap) explicieter te benoemen en van elkaar te onderscheiden. Het panel waardeert dat de opleiding zichzelf voortdurend vernieuwt en verbetert, maar waarschuwt ook voor té veel veranderingsdrift. Docenten en studenten varen wel bij een zekere rust, stabiliteit en voorspelbaarheid. Ten slotte moedigt het panel de docenten van harte aan om de leerlijnen voor taalverwerving en thematische kennis nog meer met elkaar te verbinden, zoals zij van plan zijn.

Het semester dat ze doorbrengen in het Midden-Oosten is voor studenten een hoogtepunt in de opleiding, is het panel gebleken. Daarbij is het wel zaak het niveau van de cursussen goed af te stemmen op het niveau dat studenten reeds in Groningen hebben behaald. Ook zouden studenten die ervoor kiezen om niet naar het buitenland te gaan de mogelijkheid moeten worden geboden om in Nederland hetzelfde taalniveau te behalen als degenen die wel naar het buitenland gaan.

Het panel constateert dat de werkvormen in de opleiding passend en voldoende gevarieerd zijn; in de taalleerlijn wordt geëxperimenteerd met vernieuwende methoden, in de inhoudelijke leerlijn zouden die nog meer kunnen worden toegepast. De opleiding kent veel bijvakstudenten, wat gunstig is voor de diversiteit in de collegezaal, maar ook eisen stelt aan docenten. Door hen gericht te trainen in het omgaan met verschillende studentengroepen kan het verlies in inhoudelijk diepgang worden beperkt.

De begeleiding van het scriptietraject is uitstekend, zij het dat studenten veel eigen verantwoordelijkheid krijgen. Sommige studenten zouden er baat bij hebben als ze klassikaal op gang worden geholpen. Studeerbaarheid, persoonlijke begeleiding van studenten, kwaliteit van docenten en opleidingsspecifieke voorzieningen zijn alle in orde, heeft het panel geconstateerd. De goed georganiseerde en intensieve begeleiding van eerstejaarsstudenten verdient bijzondere lof.

Standaard 3: Toetsing

Het panel constateert dat het toetsstelsel van de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies goed functioneert, met een helder toetsplan en traditionele maar effectieve en gevarieerde toetsvormen, die goed zijn gespreid over de opleiding. De kwaliteit van de toetsen wordt zowel vooraf als achteraf voldoende bewaakt en de studenten voelen zich goed geïnformeerd. Het panel beveelt de opleiding

aan om de te bereiken taalniveaus nauwkeurig te omschrijven en over de gehele opleiding heen gericht te toetsen.

De toetsprocedure voor de bachelorscripties zit goed in elkaar en het panel kon zich over het algemeen vinden in de gegeven eindcijfers voor de scripties. Wel vond het panel deze eindcijfers niet altijd duidelijk herleidbaar uit de oordelen op deelcategorieën. Dit is te verhelpen door de beoordelingsformulieren voor de scripties anders te ontwerpen, wat het panel de opleiding dan ook aanbeveelt. De formulieren zouden examinatoren moeten dwingen om hun oordelen schriftelijk goed te onderbouwen. Dit gebeurt nu vaak wel, maar niet altijd. De beoordelingsformulieren die bij de bacheloropleiding Griekse en Latijnse Talen en Culturen en de masteropleiding Classics and Ancient Civilisations van de RUG in gebruik zijn, zouden wat het panel betreft tot voorbeeld kunnen strekken.

Het panel heeft tijdens de visitatie vernomen dat de nieuwe centrale Examencommissie Letteren positief is ontvangen en onderschrijft de voordelen van harmonisering van procedures en efficiencywinst. Het panel complimenteert de leden van de nieuwe examencommissie met de voortvarende wijze waarop zij haar taken en de daarbij behorende procedures in een kort tijdsbestek vorm heeft gegeven. Het moedigt de examencommissie aan op de ingeslagen weg verder te gaan en heeft er het volste vertrouwen in dat de kwaliteitsborging van de toetsing bij deze commissie in goede handen is.

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

Op basis van de aangeleverde informatie, de bestudeerde bachelorscripties en de gesprekken met studenten en alumni constateert het panel dat de studenten die het bachelordiploma halen de beoogde leerresultaten hebben gerealiseerd. Hoewel er niet in alle scripties met de doeltalen wordt gewerkt (zoals het panel aanbeveelt), heeft het panel vastgesteld dat het beoogde taalniveau op andere manieren adequaat wordt getoetst. Met name het buitenlandverblijf, wanneer de studenten volledig ondergedompeld worden in de taal van hun keuze, draagt bij aan de taalontwikkeling. De eindwerken zijn gevarieerd in thematiek en methode; zij weerspiegelen de ambities van de opleiding om actueel en veelzijdig, breed en diep te zijn. Afgestudeerden hebben succes in hun vervolgopleidingen en kijken zelf met voldoening terug op hun bacheloropleiding.

Het panel beoordeelt de Standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Midden-Oostenstudies

Standaard 1: Beoogde leerresultaten	voldoet
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoet
Standaard 3: Toetsing	voldoet
Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten	voldoet
Algemeen eindoordeel	positief

De voorzitter, prof. dr. Peter van Nuffelen, en de secretaris, drs. Mariette Huisjes, van het panel verklaren hierbij dat alle panelleden kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 4 april 2020

BEHANDELING VAN DE STANDAARDEN UIT HET BEOORDELINGSKADER VOOR DE BEPERKTE OPLEIDINGSBEOORDELING

Context

De bacheloropleiding Midden-Oostenstudies is een van de zestien bacheloropleidingen aangeboden door de Faculteit Letteren van de Rijksuniversiteit Groningen. Sinds 2018 wordt het onderwijs van de faculteit bestuurd vanuit vijf beheersmatige clusters. De bacheloropleiding Midden-Oostenstudies maakt deel uit van het cluster Classics, History, Archaeology, Middle-Eastern Studies and American Studies (CHARMA). Per opleiding fungeert een opleidingscoördinator als schakel tussen de docenten en het clusterbestuur. De bacheloropleiding Midden-Oostenstudies komt voort uit een eerdere, meertalig georiënteerde opleiding Talen en Culturen van het Midden-Oosten. Tussen 2011 en 2014 is deze opleiding gefaseerd omgebouwd tot de huidige brede bacheloropleiding. Jaarlijks schrijven zich hiervoor rond de dertig nieuwe studenten in.

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Bevindingen

Profiel van de opleiding

Met de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies beoogt de Rijksuniversiteit Groningen academisch gevormde, breed geïnformeerde en betrokken Midden-Oostendeskundigen op te leiden, die in staat zijn relevante maatschappelijke en academische vraagstukken over het Midden-Oosten te analyseren en bij te dragen aan creatieve oplossingen hiervoor. De opleiding focust op het hedendaagse Midden-Oosten en daarbij in het bijzonder op vier hoofdthema's: geschiedenis, politiek, cultuur en religie. De opleiding kiest zo voor een multidisciplinaire benadering van de regio. Naast inhoudelijke kennis en academische vaardigheden maken studenten zich ook een van de talen uit de regio eigen; ze hebben hierbij de keuze tussen Modern Standaard Arabisch of Modern Israëliisch Hebreeuws. Via een minor verbreden zij hun expertise of bereiden zij zich voor op de arbeidsmarkt.

De Groningse bacheloropleiding Midden-Oostenstudies onderscheidt zich volgens het panel met name door de focus op het hedendaagse Midden-Oosten, waarbij zowel het Arabisch als het Israëliisch perspectief aan bod komen. Het panel onderschrijft het standpunt van het clusterbestuur dat beide perspectieven nodig zijn om de conflicten in het Midden-Oosten te kunnen doorgronden. Het vindt deze Groningse opleiding daarom een even unieke als waardevolle aanvulling op het Nederlandse onderwijslandschap. Het panel acht de opleiding van groot maatschappelijk belang. Gezien de geopolitieke relevantie van het Midden-Oosten als brandhaard van conflicten, maar ook gezien de groeiende moslimgemeenschap in Nederland en het cultuurhistorische belang van de regio voor de Europese geschiedenis en cultuur is er urgente behoefte aan afgestudeerden die dit gebied kennen en begrijpen, en zijn talen spreken.

Het panel vindt verder dat de opleiding een goede balans weet te vinden tussen breedte en diepgang, een balans die ook zichtbaar is in de bachelorscripties. Dit is een compliment waard.

Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten van de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies zijn ingedeeld en geformuleerd conform de Dublindescriptoren voor academische bacheloropleidingen en worden regelmatig geactualiseerd. De beoogde leerresultaten van deze opleiding sluiten aan bij de beoogde leerresultaten van andere regiostudies, maar geven tegelijkertijd invulling aan het eigen profiel van de opleiding. Zo luidt het eerste beoogde leerresultaat dat de afgestudeerde aantoonbaar beschikt

over: 'kennis van en inzicht in de vier zwaartepunten van de opleiding, te weten (a) geschiedenis, (b) politiek, (c) godsdiensten en (d) culturen [van het Midden-Oosten]' en 'elementaire kennis van en inzicht in de belangrijkste klassieke en contemporaine theorieën, modellen en benaderingen in de analyse van het Midden-Oosten'. De beoogde leerresultaten op het gebied van kennistoepassing noemen vooral academische vaardigheden (zoals het opzetten en uitvoeren van een eigen onderzoek) en persoonlijke vaardigheden (zoals initiatief tonen, effectief lid en leider van een team kunnen zijn en origineel zijn in analyse en argumentatie). Het totaal van de beoogde leerresultaten heeft als doel de studenten klaar te stomen voor een meer specialistische masteropleiding in of buiten Nederland, bijvoorbeeld in Midden-Oostenstudies, religiestudies, conflictstudies of ontwikkelingsstudies.

Het panel vindt de beoogde leerresultaten voor de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies uitgebreid en helder geformuleerd en van een passende oriëntatie en niveau. De leerresultaten sluiten goed aan bij het profiel, breedte en diepgang zijn met elkaar in evenwicht en het geheel van leerresultaten is weldoordacht. De opleiding is van plan een raad van advies in te stellen met daarin alumni en werkgevers. Die raad zou kunnen adviseren over aanpassing van de beoogde leerresultaten aan actuele ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. Het panel vindt dit een voortreffelijk idee.

Het panel beveelt de opleiding aan om het beoogde taalniveau in Arabisch of Hebreeuws in de beoogde leerresultaten specifiekier te maken, zodat de toetsing door de hele opleiding heen hierop kan aansluiten. Nu wordt bij de beoogde leerresultaten op het gebied van communicatie genoemd 'het vermogen om algemene informatie en ideeën over te brengen op basis van adequate luister-, lees-, spreek- en schrijfvaardigheid in het Arabisch en/of Hebreeuws op niveau B1/B2' van het Common European Framework of Reference (CEFR). Dit behelst dat de afstuderende bachelors de regiotalen beheersen op het niveau van een zelfstandige dan wel gevorderde gebruiker. Voor het lezen van bronnen in de doeltalen is het CEFR echter niet voldoende gedifferentieerd. Onduidelijk is of uit het beoogde taalniveau voortvloeit dat het gebruik van bronnen in de doeltaal geëist kan worden. Desgevraagd gaven docenten aan dat zij de gangbare taalniveaus zoals beschreven in het CEFR (A, B en C) niet prettig vinden in het gebruik, en willen overschakelen naar het systeem van de American Council on Teaching of Foreign Languages (ACTFL), waarin onderscheid wordt gemaakt tussen *novice*, *intermediate* en *advanced*, met daarin verschillende subniveaus. De opleidingscoördinator en het docententeam vinden dat in dit systeem nauwkeuriger wordt benoemd wat een student op een bepaald niveau moet kunnen. Het panel moedigt die omschakeling aan. Een duidelijker systeem zal het mogelijk maken om het beoogde taalniveau in Arabisch of Hebreeuws nauwkeurig te omschrijven en de toetsing hierop aan te laten sluiten, wat het panel belangrijk acht.

Overwegingen

Het panel heeft veel waardering voor het profiel van de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies van de Rijksuniversiteit Groningen. Het vindt de focus op het hedendaagse Midden-Oosten en de aandacht voor zowel het Arabische als Israëliëse perspectief bijzonder, actueel en relevant. Daarmee is de opleiding een waardevolle aanvulling in het Nederlandse onderwijslandschap. Het panel waardeert ook de multidisciplinaire benadering van de regio, met aandacht voor taalverwerving, academische en persoonlijke vaardigheden, en inhoudelijke kennis op de gebieden geschiedenis, politiek, cultuur en religie.

De beoogde leerresultaten vindt het panel helder en uitgebreid geformuleerd, waarbij er een juiste balans is gevonden tussen breedte en diepte. Niveau en oriëntatie van de beoogde leerresultaten zijn wat het panel betreft in lijn met de internationale eisen die gesteld worden aan een academische bacheloropleiding. Wel raadt het panel de opleiding aan om, aan de hand van welk systeem dan ook, het beoogde niveau in de regiotalen Arabisch en Hebreeuws nauwkeuriger te specificeren.

Conclusie

Bacheloropleiding Midden-Oostenstudies: het panel beoordeelt Standaard 1 als 'voldoet'.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Bevindingen*Inhoud en structuur van het curriculum*

Het majorprogramma van de Nederlandstalige bacheloropleiding Midden-Oostenstudies is opgebouwd rond drie leerlijnen: inhoudelijke kennis en inzichten, taalvaardigheid en academische vaardigheden. Voor een volledig overzicht van het curriculum, zie bijlage 2.

In het eerste jaar wordt voor elk van de leerlijnen de basis gelegd. Voor de inhoudelijke leerlijn gebeurt dit in inleidende modules als 'Geschiedenis van het moderne Midden-Oosten' (twee modules van elk 5 EC, de tweede module richt zich vooral op academische vaardigheden), 'Voor-islamitische godsdiensten en cultuur' (5 EC), 'Islam' (5 EC), 'Landen en samenlevingen van het Midden-Oosten' (twee modules van elk 5 EC, de tweede richt zich vooral op academische vaardigheden) en 'Steden in het Midden-Oosten' (opnieuw twee modules van elk 5 EC). De leerlijn academische vaardigheden is geïntegreerd in de inhoudelijke leerlijn. In de thematische vakken – het meest nadrukkelijk in de modules 'Landen en samenlevingen van het Midden-Oosten 1 en 2' – worden studenten vertrouwd gemaakt met het zoeken en wegen van onderzoeksmateriaal, het gebruik van literatuur en correct verwijzen daarnaar, het formuleren van onderzoeksvragen en het opzetten van een betoog. Studenten beginnen in het eerste jaar ook met het leren van ofwel Arabisch, ofwel Hebreeuws. In het eerste studiejaar volgen zij twee modules taalvaardigheid van elk 10 EC. De meerderheid kiest voor Arabisch, in het studiejaar 2018-2019 bijvoorbeeld kozen van de 26 studenten slechts twee studenten voor Hebreeuws.

In de eerste helft van het tweede studiejaar verdiepen de inhoudelijke colleges zich en wordt de stof complexer. In de modules 'Cultuur van het Midden-Oosten' (10 EC), 'Modern Jodendom en islam' (5 EC) en 'Islam en moderniteit' (5 EC) worden de historische, politieke, religieuze en culturele thema's met elkaar verweven. Vaak gebeurt dit aan de hand van actuele casuïstiek in Egypte, Israël, Turkije, Tunesië en rond de Islamitische Staat. Tijdens deze vakken bouwen de studenten hun academische vaardigheden verder op, bijvoorbeeld door te oefenen met het geven van presentaties, het uitvoeren van onderzoeksoopdrachten en het schrijven van papers. Ook de taal-leerlijn gaat voort in de eerste helft van het tweede studiejaar (10 EC). In het tweede semester van het tweede studiejaar volgen de meeste studenten college in het Midden-Oosten: een standaard studieprogramma bij het Nederlands-Vlaams Instituut in Caïro, het Nederlands Instituut in Rabat, aan de Ben-Gurion University of the Negev in Beër-Sheva, of een zelf samengesteld studieprogramma elders, dat door de examencommissie is goedgekeurd. De studenten volgen hier een vakkenpakket van 30 EC, met zowel thematische als taalvaardigheidsmodules. Bijna alle studenten gaan naar het buitenland, maar het buitenlandverblijf is niet verplicht. Wie in Nederland blijft, stelt zelf een relevant vakkenpakket samen, dat door de examencommissie moet worden goedgekeurd.

In de eerste helft van het derde bachelorjaar volgen de studenten een minor naar keuze (30 EC), met als doel hun academische blik te verbreden, zich voor te bereiden op de arbeidsmarkt, of voor te sorteren voor een masteropleiding. In de tweede helft van het derde bachelorjaar wordt de draad van het majorprogramma weer opgepakt, met de inhoudelijke modules 'Geweld en conflictbeheersing in het hedendaagse Midden-Oosten' (10 EC) en Literatuur en Identiteit in het Midden-Oosten (10 EC). De studenten ronden hun studie af met een zelfstandig uitgevoerd onderzoek en een bachelorscriptie van rond 12.000 woorden (10 EC).

Het panel vindt de opbouw van het curriculum weldoordacht, helder en overzichtelijk, met een duidelijke structuur. De taallijn werkt toe naar het buitenlandverblijf, waar studenten worden ondergedompeld in de doeltaal, de inhoudelijke lijn wordt steeds diepgaander en complexer en is op natuurlijke wijze vermengd met de leerlijn academische vaardigheden. Het panel waardeert dat er veel aandacht is voor actuele ontwikkelingen in het Midden-Oosten. Dit maakt het curriculum

bewerkelijk voor docenten, maar actueel, relevant en aansprekend voor studenten. Ook vindt het panel het uitstekend dat studenten tijdens de laatste taalmodule worden voorbereid op verdere zelfstudie. Het panel heeft het cursusmateriaal bestudeerd en vindt dit van het juiste academische niveau.

Om het curriculum nog sterker te maken, heeft het panel twee aanbevelingen. Ten eerste verdienen de ambities van docenten om de inhoudelijke en de taalleerlijn meer met elkaar te integreren het zeker om te worden uitgevoerd. Dit kan bijvoorbeeld door studenten te stimuleren hun kennis van de doeltalen toe te passen bij vakken in het derde bachelorjaar (werkgroepen met primair bronnenmateriaal) of in hun scriptie (gebruik van primaire bronnen). Dit verder doortrekken van de talige leerlijn kan de opleiding nog effectiever en uitdagender maken. Ten tweede pleit het panel ervoor om de theorieën en methoden van de verschillende disciplines van waaruit men het Midden-Oosten kan benaderen nog explicieter te benoemen en van elkaar te onderscheiden. Dit opdat studenten zich bewust worden van de onderscheidenheid van verschillende theorieën en methoden, hier beter op kunnen reflecteren en beter begrijpen vanuit welke theorieën ze welke methoden moeten gebruiken voor concreet onderzoek, bijvoorbeeld in hun scriptie. Het is verheugend dat de opleiding zelf ook al in die richting beweegt, zoals het panel tijdens de gesprekken heeft vernomen. Docenten gaven echter ook aan dat studenten niet altijd de methodologieën van verschillende wetenschappen als zodanig herkennen. Dit laat dus nog ruimte voor verbetering.

Het panel vindt het prijzenswaardig dat studenten worden gestimuleerd om een deel van hun studie in het Midden-Oosten door te brengen, waar zij in direct contact komen met de bestudeerde taal en cultuur. Het panel heeft van studenten begrepen dat zij dit buitenlandverblijf als het hoogtepunt van hun studie beschouwen. Een goede afstemming tussen de moederuniversiteit en het instituut waar studenten te gast zijn is daarbij wel essentieel. Het gaat dan niet in de eerste plaats om de kwaliteit van het onderwijs ter plaatse (want die is geborgd), maar vooral om het niveau. Dat moet goed aansluiten bij het niveau dat studenten in Groningen hebben bereikt. Studenten verklaren dat dit nu soms niet het geval is; de stof die zij in het buitenland krijgen is dan een herhaling van wat ze al weten. Het panel adviseert om maatregelen te nemen om dit te voorkomen.

Het panel is het ermee eens dat het succesvol afgesloten hebben van alle vakken in het eerste jaar een goede voorwaarde is om naar het buitenland te mogen vertrekken. Dit is een noodzakelijke basis is om het buitenlandverblijf ten volle te kunnen benutten. Bovendien is het met het oog op de hierboven genoemde afstemming belangrijk dat alle studenten in de buitenlandcursus hetzelfde ingangsniveau hebben en een extra stimulans voor de studenten om snel hun eerstejaarscursussen af te ronden. Aan degenen die niet naar het buitenland gaan, zou idealiter de mogelijkheid moeten worden geboden om na een half jaar toch op hetzelfde niveau te zijn als de studenten die wel naar het buitenland zijn geweest. Mogelijk kan een extra cursus Arabisch worden gegeven, of kan worden samengewerkt met andere Nederlandse opleidingen om een passend alternatief programma samen te stellen.

Docenten en studenten ervaren het als hinderlijk dat studenten een jaar niet aanwezig zijn bij de opleiding, door achtereenvolgens het buitenlandverblijf in het tweede semester van het tweede jaar en de minor in het eerste semester van het derde jaar. Overwogen wordt nu om het buitenlandverblijf te laten samenvallen met de minor, zodat studenten óf een buitenlandverblijf óf een minor kunnen kiezen. Het majorprogramma zou dan met een half jaar worden verlengd. Vooralsnog stuit deze optie op praktische en financiële problemen. Het panel laat het uiteraard aan de opleiding hoe zij hiermee omgaat. Wel wil het benadrukken dat het buitenlandverblijf een regulier onderdeel is van de Groningse opleiding en niet als losstaand hiervan moet worden gezien. Mogelijk zou het gevoel van onderbreking deels kunnen worden ondervangen door betere aansluiting zoals hierboven bepleit en door gedurende het buitenlandverblijf (en eventueel de minor) meer communicatie te faciliteren tussen studenten en docenten en tussen studenten onderling. Ook wijst het panel erop dat een gevolg van het laten samenvallen van minor en buitenlandverblijf de facto kan leiden tot deels opheffen van de minorstructuur, aangezien veel studenten het buitenlandverblijf als een hoogtepunt in hun studie zien en daar dus voor zullen kiezen ten koste van de minor. Die studenten vormen zich

dan minder breed, hebben minder vrijheid om hun eigen weg te kiezen en missen ook de arbeidsmarktoriëntatie die de carrièreminor biedt.

Het panel constateert dat de opleiding voortdurend cursussen aanpast of verschuift om haar kwaliteit te verbeteren. Dit getuigt van het enthousiasme van de opleidingscoördinator en docenten en is zonder meer prijzenswaardig. Tegelijkertijd wil het panel waarschuwen voor te veel verandering, en alle inspanningen en onrust die daarmee gepaard gaan. In het belang van docenten en studenten is het ook goed om voldoende rust en stabiliteit in te bouwen, en gedane aanpassingen de tijd te geven zichzelf te bewijzen.

Onderwijsmethoden

De facultaire onderwijsvisie dat studenten actief vorm geven aan hun eigen leerproces is goed zichtbaar in het curriculum. Dit is erop gericht de eigen interesse van studenten te voeden en te ontwikkelen. Zij beginnen met basiskennis en kiezen uiteindelijk in de afrondende bachelorscriptie een eigen discipline, methode en onderwerp waarnaar zij zelfstandig onderzoek doen. Tijdens dit traject zijn de werkvormen veelzijdig en gevarieerd, heeft het panel vastgesteld. Hoorcolleges worden altijd gevolgd door werkcolleges waarin studenten de opgedane kennis en inzichten direct kunnen toepassen. Dit gebeurt aan de hand van uiteenlopende opdrachten zoals het beantwoorden en bespreken van vragen over literatuur, het zelf bedenken van vragen, het schrijven van reflectieverslagen, het geven van presentaties en het uitvoeren en presenteren van kleinschalige onderzoeken. Het panel waardeert dat in de werkgroepen wordt gewerkt met *peer review*, waarbij studenten elkaars onderzoek becommentariëren. Zo doen zij ervaring op met verschillende disciplines en daarbij behorende onderzoeksmethoden, krijgen ze inzicht in het multidisciplinaire karakter van het vakgebied, leren ze te reflecteren op het werk van vakgenoten en worden ze getraind in het omgaan met feedback. Met 12 tot 14 contacturen per week in het eerste jaar, geleidelijk afnemend naar 8 contacturen in het laatste jaar is de opleiding intensief, wat goed past bij het karakter ervan, met name bij het leren van een vreemde taal.

In de taalleerlijn wordt al gewerkt met vernieuwende didactische methoden, heeft het panel vastgesteld, zoals whatsappen in de doeltaal of kennismaken met nieuwe digitale benaderingen van taalverwerving. De inhoudelijke en academische leerlijnen zijn vooralsnog traditioneler ingericht; de vernieuwingen waren hier de laatste jaren vooral inhoudelijk. Op den duur verdient het aanbeveling, in de ogen van het panel, om ook in deze leerlijnen te experimenteren met nieuwe onderwijsvormen die bijvoorbeeld de beoogde verdere verweving van de taal- en inhoudelijke leerlijn zouden kunnen ondersteunen. Het gebruik van film als bron van inzichten in het vak 'De cultuur van het Midden-Oosten in de film' is in dit opzicht een goede stap.

Het is op zich verheugend dat sinds de instelling van een facultaire minor Midden-Oostenstudies veel studenten van andere studierichtingen kunnen profiteren van de colleges in de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies. Ook is de diversiteit in de collegezaal in zekere zin een verrijking voor de hoofdvakstudenten. Wel roept diezelfde diversiteit het risico op dat door het lagere kennisniveau van de gaststudenten de colleges aan diepgang inboeten. Het panel stelt vast dat de opleidingscoördinator en het clusterbestuur zich van dit risico bewust zijn. Het beveelt aan docenten die colleges geven met veel bijvakstudenten gericht te trainen in het omgaan met verschillende studentengroepen, om zo veel als mogelijk is elk daarvan op maat te bedienen.

Scriptietraject

De basis voor de bachelorscriptie vormt een heldere scriptiehandleiding, die stapsgewijs het scriptietraject beschrijft, alsmede de eisen waaraan de bachelorscriptie dient te voldoen. Studenten mogen hun scriptie in het Engels schrijven. Het panel vindt dit goed verdedigbaar. De studenten oriënteren zich op een scriptieonderwerp gedurende hun bachelorcolleges en hun minor. Uiterlijk 1 februari van het derde bachelorjaar leveren zij een voorstel voor een scriptieonderwerp in, waarna zij een begeleider krijgen toegewezen. In overleg met deze begeleider wordt uiterlijk 15 maart de definitieve opzet van de scriptie vastgesteld. Op 1 juni levert de student de scriptie in. De meeste studenten zijn zeer tevreden over het scriptietraject, heeft het panel vastgesteld. Zij krijgen veel

vrijheid om het onderzoek en de scriptie op hun eigen manier aan te pakken, maar worden wel intensief begeleid. Ook vinden studenten dat zij gedurende de opleiding voldoende zijn voorbereid op de scriptie, doordat ze bijvoorbeeld al veel kleine onderzoeken hebben gedaan en papers hebben geschreven. Het traject kent een hoge mate van eigen verantwoordelijkheid: studenten moeten zelf het initiatief nemen om op het juiste moment de juiste stappen te zetten. Dat past in de onderwijsvisie, maar brengt wel het risico mee dat studenten de scriptie op de lange baan schuiven en hierdoor uiteindelijk in de knel komen. Sommige studenten zouden er baat bij hebben als de totstandkoming van het scriptievoorstel klassikaal wordt ingebed, waarbij studenten elkaar ook feedback kunnen geven.

Studeerbaarheid

De rendementscijfers laten zien dat het eerste jaar van de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies een relatief hoge uitval heeft (30-40 %), terwijl de uitval in het tweede en derde jaar juist laag is. De opleiding wijdt dit aan de selectieve functie van het eerste studiejaar; de zwaarte van met name het taalonderwijs schrikt uiteindelijk velen die Midden-Oostenstudies als tweede studie kozen, maar ook studenten voor wie Midden-Oostenstudies de eerste studie is, af. Het panel gaat mee in deze analyse. Het bindend studieadvies is in dit opzicht een goed instrument, dat verder tijdverlies voorkomt. Hoewel de taalcursussen zoals overal intensief en pittig zijn, heeft het panel geen studieonderdelen aangetroffen die voor studenten een onoverkomelijk struikelblok vormen en de studeerbaarheid in de weg staan.

Arbeidsmarktoriëntatie

Vorbereiding op de arbeidsmarkt gebeurt het meest uitgebreid in de carrièreminor (30 EC) die de faculteit aanbiedt. Studenten die deze minor kiezen, leren aan de hand van concrete casussen wat ze kunnen doen met de kennis die ze zich tijdens de studie eigen maken. Ook verdiepen ze zich in de arbeidsmarkt en trainen vaardigheden en attitudes die hen verder zullen helpen bij het zoeken en vinden van werk. Alumni van de opleiding geven regelmatig advies over oriëntatie op de arbeidsmarkt, tijdens colleges of op uitnodiging van de studievereniging Siduri. Hiermee krijgen ook studenten die de carrièreminor niet volgen volgens het panel voldoende ondersteuning bij hun oriëntatie op de arbeidsmarkt.

Begeleiding van studenten

Docenten en studenten Midden-Oostenstudies vormen aan de Rijksuniversiteit Groningen een kleine, hechte gemeenschap. De lijnen tussen docenten en studenten zijn hierdoor kort en individuele studenten worden door hun docenten intensief begeleid. Ook de studievereniging draagt een steentje bij aan de begeleiding van studenten, onder meer door het organiseren van tentamentrainingen. Rond het buitenlandverblijf, de minorkeuze en de bachelorscriptie worden voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd. Daarnaast krijgen alle eerstejaarsstudenten een docent als mentor toegewezen, zodat ze soepel in de studie kunnen groeien. De mentoren voeren ten minste vier voortgangsgesprekken met individuele studenten. Bijzonderheden worden afgestemd met de studieadviseurs, die na het eerste jaar de begeleiding overnemen. Naast de mentorgesprekken wonen de eerstejaarsstudenten ook verplichte mentorcolleges bij, gegeven door tweetallen van mentor-docenten. Hierin komen praktische aspecten van de studie aan de orde, evenals studievaardigheden en tentamenvorbereiding. Het panel heeft er het volste vertrouwen in dat de bachelorstudenten Midden-Oostenstudie goed worden begeleid, zoals zij tegenover het panel zelf ook hebben aangegeven. In het bijzonder wil het panel de opleiding complimenteren met de uitstekende begeleiding van eerstejaarsstudenten.

Docenten

In het academisch jaar 2018-2019 waren zeven docenten betrokken bij de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies. De student-stafratio (gerekend met uitsluitend fte's gereserveerd voor onderwijs) was 33:1. Vier docenten zijn in het bezit van een basiskwalificatie onderwijs en twee zijn bezig zo'n kwalificatie te behalen. Het docententeam is gevarieerd wat betreft expertise, culturele achtergrond, gender en leeftijd. De docenten treden regelmatig naar buiten om via publiekslezingen, media-optredens en als gastspreker bij diverse instellingen hun licht te laten schijnen over actuele

ontwikkelingen in het Midden-Oosten. Studenten tonen zich zowel in het studentenhoofdstuk van de zelfevaluatie als in gesprekken met het panel zeer tevreden over hun docenten. Ze vinden dat zij zowel academisch als didactisch uitstekend functioneren. Ze roemen ook de betrokkenheid van docenten bij hun studie en loopbaanperspectieven. Het panel heeft tijdens zijn bezoek aan de opleiding vastgesteld dat de docenten enthousiast, hardwerkend en zeer betrokken zijn en dat de sfeer in de opleiding goed is. Wel zijn er onder docenten – zoals op veel plekken in de academische wereld – zorgen over de toekomst en over de bestendigheid van aanstellingen. Het panel pleit ervoor bij het faculteitsbestuur om de docenten zo veel mogelijk zekerheid te bieden, om zo veel mogelijk rust in de opleiding te brengen en de uitstekende staf én sfeer te behouden.

Opleidingsspecifieke voorzieningen

Midden-Oostenstudies aan de Rijksuniversiteit Groningen kent een actieve studievereniging: Siduri. Deze organiseert zowel inhoudelijke als sociale activiteiten en is ook betrokken bij de voorlichting aan potentiële nieuwe studenten. Studenten die een extra uitdaging zoeken, kunnen terecht bij het universiteitsbrede Honours College dat een 45 EC programma aanbiedt met extra verbredende of verdiepende cursussen.

Overwegingen

Het panel heeft bij de Rijksuniversiteit Groningen een gedegen bacheloropleiding Midden-Oostenstudies aangetroffen, met een klein, enthousiast team en tevreden studenten. Het curriculum is divers en aantrekkelijk, niet in de laatste plaats door de focus op actualiteit. Er is een duidelijke opbouw. Het panel ondersteunt van harte de ambities van docenten om de inhoudelijke leerlijn verder te integreren met de taalleerlijn en beveelt aan om deze ambities ruim baan te geven. Ook beveelt het panel aan om de theorieën en methodologieën van de disciplines waarop de opleiding stoelt (geschiedenis, politicologie, cultuurwetenschap en godsdienstwetenschap) explicieter te benoemen en van elkaar te onderscheiden. Het panel waardeert dat de opleiding zichzelf voortdurend vernieuwt en verbetert, maar waarschuwt ook voor té veel veranderingsdrift. Docenten en studenten varen wel bij een zekere rust, stabiliteit en voorspelbaarheid. Ten slotte moedigt het panel de docenten van harte aan om de leerlijnen voor taalverwerving en thematische kennis nog meer met elkaar te verbinden, zoals zij van plan zijn.

Het semester dat ze doorbrengen in het Midden-Oosten is voor studenten een hoogtepunt in de opleiding, is het panel gebleken. Daarbij is het wel zaak het niveau van de cursussen goed af te stemmen op het niveau dat studenten reeds in Groningen hebben behaald. Ook zou studenten die ervoor kiezen om niet naar het buitenland te gaan de mogelijkheid moeten worden geboden om in Nederland hetzelfde taalniveau te behalen als degenen die wel naar het buitenland gaan.

Het panel constateert dat de werkvormen in de opleiding passend en voldoende gevarieerd zijn; in de taalleerlijn wordt geëxperimenteerd met vernieuwende methoden, in de inhoudelijke leerlijn zouden die nog meer kunnen worden toegepast. De opleiding kent veel bijvakstudenten, wat gunstig is voor de diversiteit in de collegezaal, maar ook eisen stelt aan docenten. Door hen gericht te trainen in het omgaan met verschillende studentengroepen kan het verlies in inhoudelijk diepgang worden beperkt.

De begeleiding van het scriptietraject is uitstekend, zij het dat studenten veel eigen verantwoordelijkheid krijgen. Sommige studenten zouden er baat bij hebben als ze klassikaal op gang worden geholpen. Studeerbaarheid, persoonlijke begeleiding van studenten, kwaliteit van docenten en opleidingsspecifieke voorzieningen zijn alle in orde, heeft het panel geconstateerd. De goed georganiseerde en intensieve begeleiding van eerstejaarsstudenten verdient bijzondere lof.

Conclusie

Bacheloropleiding Midden-Oostenstudies: het panel beoordeelt Standaard 2 als 'voldoet'.

Standaard 3: Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

Toetssysteem van de opleiding

Door te toetsen wil de opleiding een actieve, kritische en zelfstandige houding bij studenten stimuleren en hun leergedrag zo sturen dat zij de beoogde leerresultaten realiseren. Hiertoe is een toetsplan opgesteld, dat voor de hele opleiding per module aangeeft wanneer en hoe er getoetst wordt. Het toetsplan zorgt voor spreiding van de toetsen in tijd en in toetsvormen. In de studiehandleiding worden de toetsvormen voor studenten nader uitgewerkt en gekoppeld aan de beoogde leerresultaten. Ook krijgen de studenten proeftentamens. De gebruikte toetsvormen zijn: schriftelijke en digitale tentamens met multiple-choicevragen en essayvragen, mondelinge tentamens voor de taalvaardigheidsmodules, opdrachten, onderzoeksopdrachten, groepsopdrachten, presentaties en papers.

Bij de vormgeving van toetsen geldt het vierogenprincipe: een voorstel voor tentamenvragen of opdrachten wordt altijd voor feedback voorgelegd aan een collega-docent. Beoordeling van tentamens met open vragen gebeurt aan de hand van een antwoordmodel. Voor de beoordeling van presentaties en papers maken docenten gebruik van een toetsmatrix. Mondelinge tentamens worden afgenomen door twee docenten, ofwel er worden geluidsopnames gemaakt. Docenten stellen voor elke module een toetsdossier samen, zodat de examencommissie de kwaliteit van toetsing kan bewaken.

Het panel constateert dat het toetssysteem van de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies goed functioneert. De toetsvormen zijn traditioneel maar effectief en gevarieerd, het toetsplan is helder en overzichtelijk, studenten voelen zich voldoende geïnformeerd en de beoordeling van presentaties en papers aan de hand van matrixen werkt naar tevredenheid. Het panel heeft enkele tentamens ingezien en trof hierop goede en duidelijke feedback aan. Zoals onder standaard 1 genoemd, beveelt het panel de opleiding aan om de taalniveaus die de studenten geacht worden te bereiken in de beoogde leerresultaten nauwkeuriger te omschrijven. Door de hele opleiding heen zouden deze taalniveaus dan gericht kunnen (en moeten) worden getoetst, bijvoorbeeld aan het eind van het buitenlandverblijf. Een dergelijke constructie geeft de opleiding meer greep op het taalonderwijs en is een stimulans om de talige leerlijn beter te integreren met de andere twee leerlijnen in het hele majorprogramma, inclusief de bachelorscriptie. Het panel beveelt aan om aan de bachelorscriptie taaleisen te verbinden, zodat de taallearlijn en de inhoudelijke en academische leerlijn met elkaar verweven zijn en elkaar versterken.

Toetsing van scripties

Voor de toetsing van de bachelorscripties heeft de opleiding een eigen beoordelingsformulier ontwikkeld. Dit dient door de begeleider en de tweede beoordelaar onafhankelijk te worden ingevuld. Mochten hun oordelen ver uit elkaar liggen, dan betrekken zij de examencommissie bij het eindcijfer. Het formulier behandelt: inhoud en vorm op enkele deelcriteria, en beoordeelt deze op een schaal van vijf, variërend van 'onvoldoende' tot 'excellent'. De begeleider beoordeelt daarnaast ook het proces waarin de scriptie tot stand kwam.

Het panel heeft een steekproef van de scripties en de bijbehorende beoordelingsformulieren bestudeerd. Het kan zich over het algemeen vinden in de becijfering van de examinatoren: goede punten worden opgemerkt en zwakke punten onderkend. Wel vindt het panel de eindoordelen nog niet altijd voldoende herleidbaar. Dit komt doordat de oordelen op deelgebieden op een andere schaal worden gegeven (in vijf kwalitatieve categorieën) dan het eindoordeel (uitgedrukt in een cijfer op een tienpuntsschaal). De formulieren laten tevens toe dat de kwalitatieve oordelen van beide examinatoren verschillen, terwijl zij toch op eenzelfde cijfer geven. Het panel beveelt de opleiding aan om de formulieren zo te herontwerpen dat het eindoordeel herleidbaar is uit de oordelen op deelgebieden door beide beoordelaars, zodat ook de eindcijfers onderling goed vergelijkbaar zijn en

elke schijn van willekeur is uitgesloten. De vernieuwde beoordelingsformulieren van de bacheloropleiding Griekse en Latijnse Talen en Culturen kunnen daarbij een goede inspiratiebron zijn.

Het is het panel opgevallen dat de kwaliteit van de feedback op de formulieren uiteenloopt. Sommige examinatoren beargumenteren hun oordelen duidelijk en uitgebreid, andere zijn uiterst summier. Het panel vraagt de opleiding erop toe te zien dat examinatoren hun oordeel schriftelijk beargumenteren, en in de formulieren hier ook toe uit te nodigen.

Examencommissie

De borging van de toetskwaliteit berust bij de examencommissie. Tot 1 januari 2019 was dit de Examencommissie Geschiedenis, Mediastudies en Midden-Oostenstudies. Vanaf die datum is deze verdergegaan als expertiseteam in een nieuwe centrale Examencommissie Letteren. In deze nieuwe examencommissie hebben de voorzitters van de samenstellende expertiseteams zitting, plus een professionele toetsdeskundige. De examencommissie evalueert steekproefsgewijs de toetsing van individuele vakken en van de scripties, met als streven de toetsing van zo veel mogelijk vakken eens in de drie jaar te evalueren. Zij ziet er daarbij op toe dat de toetsing verloopt volgens de door de Examencommissie Letteren opgestelde Regels en Richtlijnen, dat per cursus de in het toetsplan genoemde leerdoelen worden getoetst en dat de toetsing valide, betrouwbaar en transparant is. De controles van de examencommissie vinden plaats aan de hand van de toetsdossiers die door de vakcoördinatoren en docenten worden aangeleverd. Deze bevatten studiehandleiding, werkstukken/tentamens en beoordelingsformulieren, eventuele hertentamens, antwoordmodellen en resultatenlijsten met deel- en eindcijfers. Voor de evaluatie van toetsing heeft de examencommissie een borgingsprotocol opgesteld. Naast een controlerende heeft de examencommissie ook een adviserende functie ten aanzien van regelingen, beoordelingsformulieren etc.

Het panel vernam tijdens de visitatie dat de recente overgang naar één centrale examencommissie door iedereen als zeer positief wordt ervaren. Een belangrijk voordeel is dat de procedures over de hele letterenfaculteit heen vergelijkbaar kunnen worden gemaakt, ook werkt één centrale examencommissie efficiënter dan verschillende decentrale. Voor opleidingsspecifieke aangelegenheden zijn er de expertiseteams binnen de examencommissie. Het panel onderschrijft deze voordelen en complimenteert de leden van de examencommissie met de voortvarende wijze waarop zij in korte tijd de nieuwe werkwijze in het vat hebben gegoten, door bijvoorbeeld facilitering van het borgingsproces, het opstellen van regels en richtlijnen en een evaluatieprotocol. Het zorgen voor één 'loket' voor de faculteit waar iedereen terecht kan met vragen of klachten over toetsing is een volgende stap waaraan wordt gewerkt. Het panel heeft er het volste vertrouwen in dat de toetskwaliteit van de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies bij de Examencommissie Letteren ook voor de toekomst in goede handen is.

Overwegingen

Het panel constateert dat het toetssysteem van de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies goed functioneert, met een helder toetsplan en traditionele maar effectieve en gevarieerde toetsvormen, die goed zijn gespreid over de opleiding. De kwaliteit van de toetsen wordt zowel vooraf als achteraf voldoende bewaakt en de studenten voelen zich goed geïnformeerd. Het panel beveelt de opleiding aan om de te bereiken taalniveaus nauwkeurig te omschrijven en over de gehele opleiding heen gericht te toetsen.

De toetsprocedure voor de bachelorscripties zit goed in elkaar en het panel kon zich over het algemeen vinden in de gegeven eindcijfers voor de scripties. Wel vond het panel deze eindcijfers niet altijd duidelijk herleidbaar uit de oordelen op deelcategorieën. Dit is te verhelpen door de beoordelingsformulieren voor de scripties anders te ontwerpen, wat het panel de opleiding dan ook aanbeveelt. De formulieren zouden examinatoren moeten dwingen om hun oordelen schriftelijk goed te onderbouwen. Dit gebeurt nu vaak wel, maar niet altijd. De beoordelingsformulieren die bij de bacheloropleiding Griekse en Latijnse Talen en Culturen en de masteropleiding Classics and Ancient Civilisations van de RUG in gebruik zijn, zouden wat het panel betreft tot voorbeeld kunnen strekken.

Het panel heeft tijdens de visitatie vernomen dat de nieuwe centrale Examencommissie Letteren positief is ontvangen en onderschrijft de voordelen van harmonisering van procedures en efficiencywinst. Het panel complimenteert de leden van de nieuwe examencommissie met de voortvarende wijze waarop zij haar taken en de daarbij behorende procedures in een kort tijdsbestek vorm heeft gegeven. Het moedigt de examencommissie aan op de ingeslagen weg verder te gaan en heeft er het volste vertrouwen in dat de kwaliteitsborging van de toetsing bij deze commissie in goede handen is.

Conclusie

Bacheloropleiding Midden-Oostenstudies: het panel beoordeelt Standaard 3 als 'voldoet'.

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Bevindingen

Eindwerken

Aan de hand van de Matrix Eindkwalificaties maakt de opleiding duidelijk dat studenten die de verschillende toetsen succesvol hebben afgerond de beoogde leerresultaten hebben gerealiseerd. Deze studenten beschikken over de solide basis aan brede, relevante en actuele expertise op het gebied van het Midden-Oosten, die hen in staat stelt om succesvol vervolgonderwijs te volgen of eventueel zich professioneel te ontplooiën. De belangrijkste toets in dit opzicht is de bachelorscriptie. Dit is de schriftelijke weerslag van een zelfstandig opgezet en uitgevoerd onderzoek, op een van de deelgebieden die de opleiding behandelt: geschiedenis, politiek, cultuur of religie.

Het panel heeft een steekproef van de bachelorscripties bekeken en is zeer te spreken over de boeiende, breed gevarieerde, vaak originele scriptieonderwerpen. Die weerspiegelen de actuele focus en de veelzijdigheid van de opleiding, en ze laten zien dat de studenten verschillende benaderingen krijgen aangereikt, van waaruit ze de studie van het Midden-Oosten kunnen bestuderen. Het panel is ook tevreden met de stevige omvang van de scripties (12.000 woorden), die de studenten alle ruimte geeft voor een zelfstandig onderzoek. De aanbeveling onder standaard 2 om studenten explicieter te laten kennismaken met verschillende methodologieën behorende bij verschillende disciplines (een weg die de docenten overigens zelf ook al zijn ingeslagen) zou op den duur moeten resulteren in een bewustere keuze en toepassing van een van die disciplines in de scripties. Het panel vindt de scripties – zoals te verwachten – wisselend van kwaliteit, maar wel alle van voldoende niveau.

Het verbaasde het panel dat uit de scripties niet blijkt dat de studenten de doeltalen Arabisch of Hebreeuws beheersen, hoewel de opleiding hier wel op gericht is en dit eindniveau op andere manieren wél adequaat wordt getoetst, naar het panel heeft vastgesteld. Zoals onder standaard 1 al is aangestipt, pleit het panel ervoor in lijn met de beoogde leerresultaten taaleisen aan de bachelorscriptie te verbinden. Bijvoorbeeld kan gevraagd worden dat voor het onderzoek primaire bronnen in de doeltaal worden gebruikt.

Alumni

Veruit de meest afgestudeerden van de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies kiezen voor een masteropleiding in of buiten Groningen, bijvoorbeeld op het terrein van Midden-Oostenstudies, religiestudies, conflict- en veiligheidsstudies. Uit contacten tussen alumni en docenten en uit de LinkedIngroep voor alumni blijkt dat de bacheloropleiding in elk geval zeer goed aansluit op de masteropleiding Midden-Oostenstudies aan de Rijksuniversiteit Groningen. Van studenten die een andere vervolgopleiding volgen zijn geen problemen bekend. Van masterstudenten die de bacheloropleiding in Groningen hebben gevolgd, heeft het panel begrepen dat ze met voldoening op de opleiding terugkijken. Het meest waardevol vinden ze dat ze op een kritische, academische manier

hebben leren denken, een houding die hen ook gevormd heeft in hun omgang met bronnen en met media.

Overwegingen

Op basis van de aangeleverde informatie, de bestudeerde bachelorscripties en de gesprekken met studenten en alumni constateert het panel dat de studenten die het bachelordiploma halen de beoogde leerresultaten hebben gerealiseerd. Hoewel er niet in alle scripties met de doeltalen wordt gewerkt (zoals het panel aanbeveelt), heeft het panel vastgesteld dat het beoogde taalniveau op andere manieren adequaat wordt getoetst. Met name het buitenlandverblijf, wanneer de studenten volledig ondergedompeld worden in de taal van hun keuze, draagt bij aan de taalontwikkeling. De eindwerken zijn gevarieerd in thematiek en methode; zij weerspiegelen de ambities van de opleiding om actueel en veelzijdig, breed en diep te zijn. Afgestudeerden hebben succes in hun vervolgopleidingen en kijken zelf met voldoening terug op hun bacheloropleiding.

Conclusie

Bacheloropleiding Midden-Oostenstudies: het panel beoordeelt Standaard 4 als 'voldoet'.

ALGEMEEN EINDOORDEEL

Het panel heeft vastgesteld dat de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies aan de Rijksuniversiteit Groningen op alle standaarden voldoet aan de gestelde eisen. Volgens de beslisregels van de NVAO is het algemeen eindoordeel over de opleiding daarmee 'positief'.

Conclusie

Het panel beoordeelt de *bacheloropleiding Midden-Oostenstudies* als 'positief'.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: BEOOGDE LEERRESULTATEN

Dublin Descriptoren	De afgestudeerde BA Midden-Oostenstudies kan bogen op een aantoonba(a)r(e) ...
Kennis en inzicht 1. Student heeft aantoonbare kennis en inzicht van een vakgebied, waarbij wordt voortgebouwd op het niveau bereikt in het voortgezet onderwijs en dit wordt overtroffen; functioneert doorgaans op een niveau waarop met ondersteuning van gespecialiseerde handboeken, enige aspecten voorkomen waarvoor kennis van de laatste ontwikkelingen in het vakgebied vereist is.	1. kennis van en inzicht in de vier zwaartepunten van de opleiding, te weten (a) geschiedenis, (b) politiek, (c) godsdiensten, en (d) culturen; 2. elementaire kennis van en inzicht in de belangrijkste klassieke en contemporaine theorieën, modellen en benaderingen in de analyse van het Midden-Oosten; 3. kennis van en inzicht in kernbegrippen in de bestudering van politieke verschijnselen, zoals politiek, staat, maatschappij, politiek systeem en macht; 4. kennis van en inzicht in kernbegrippen in de bestudering van culturele en religieuze verschijnselen, zoals literatuur, heilige geschriften en religieuze praktijken; 5. elementaire kennis van en inzicht in de politieke en diplomatieke geschiedenis van de internationale betrekkingen tussen het Midden-Oosten en het Westen, inclusief achtergrond en functionering van staten, internationale gouvernementele en non-gouvernementele organisaties en multinationale ondernemingen; 6. elementaire kennis van methoden van zowel historisch, sociaalwetenschappelijk en economisch onderzoek;
Toepassen kennis en inzicht 2. Student is in staat om zijn/haar kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit een professionele benadering van zijn/haar werk of beroep laat zien, en beschikt verder over competenties voor het opstellen en verdiepen van argumentaties en voor het oplossen van problemen op het vakgebied.	1. vermogen tot het opzetten en uitvoeren van een probleemgericht onderzoek en tot het weergeven van de resultaten in een analytisch betoog in gesproken en/of geschreven vorm 2. beheersing van algemene academische vaardigheden, zoals het logisch redeneren en argumenteren, en het vermogen om ongestructureerde problemen op wetenschappelijke wijze te ordenen, en snel en efficiënt - met gebruikmaking van relevante theorieën, methoden en technieken - substantiële informatie te verzamelen, te selecteren en te verwerken in gesproken en/of geschreven vorm; 3. vermogen om verworven kennis, begrip en vaardigheden toe te passen bij (1) het systematisch evalueren van een grote

	verscheidenheid aan denkbeelden, ideeën en gegevens (die wellicht nog onvolledig zijn), en (2) bij het identificeren en analyseren van complexe problemen en vraagstukken het vakgebied betreffende; 4. vermogen om op basis van een kritisch cultuurbegrip overeenkomsten en verschillen tussen culturen te identificeren en om kennis van normen, waarden en gewoonten te verwoorden en hiermee om te gaan in wetenschap en praktijk; 5. vermogen vaardigheden toe te passen die relevant zijn binnen het vakgebied. Hierbij wordt van de student verwacht dat hij / zij: • persoonlijke verantwoordelijkheid, zelfdiscipline en initiatief toont • een zekere mate van originaliteit en creativiteit toont in argumentatie en analyse • kan werken onder tijdsdruk • kan functioneren als lid en leider van een team; • effectief gebruik kan maken van ICT bij het verzamelen, ordenen, analyseren, en presenteren van wetenschappelijke gegevens.
Oordeelsvorming 3. Student is in staat om relevante gegevens te verzamelen en interpreteren (meestal op het vakgebied) met het doel een oordeel te vormen dat mede gebaseerd is op het afwegen van relevante sociaalmaatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten.	1. vermogen tot het systematisch en kritisch evalueren van een grote verscheidenheid aan denkbeelden, ideeën en gegevens en bij het identificeren en analyseren van complexe problemen en vraagstukken; 2. vermogen om de maatschappelijke implicaties van oordelen te overzien en, begrip hebbend voor andere culturen en opvattingen, morele verantwoordelijkheid te nemen voor de gevormde en gegeven oordelen, vermogen wetenschappelijke kennis en uitkomsten van onderzoek op het betrokken vakgebied te begrijpen en naar waarde te schatten en hierover op kritische en effectieve wijze van gedachten te wisselen met vakgenoten; 3. vermogen op basis van een eenduidige vraagstelling een onderzoek van beperkte tot redelijke omvang over een maatschappelijk relevant thema op te zetten en uit te voeren alsook te rapporteren over de uitkomsten daarvan conform de conventies van het vakgebied.

Communicatie 4. Student is in staat om informatie, ideeën en oplossingen over te brengen op publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten.	1. vermogen om algemene informatie en ideeën over te brengen op basis van adequate luister-, lees-, spreek- en schrijfvaardigheden in het Arabisch en/of het Hebreeuws (B1/B2) en om deze vaardigheden in de alledaagse praktijk toe te passen; 2. vermogen om op betrouwbare en accurate wijze te communiceren en discussiëren met anderen over het eigen vakgebied, onder meer door het schriftelijk en mondeling becommentariëren van onderzoek van vakgenoten /collega's en het mondeling presenteren en verdedigen van eigen onderzoek, daarbij rekening houdend met de diversiteit aan opvattingen van andere individuen en groeperingen; 3. vermogen om te spreken en te debatteren over actuele, politieke vraagstukken in het Midden-Oosten.
Leervaardigheid 5. Student bezit de leervaardigheden die noodzakelijk zijn om een vervolgstudie die een hoog niveau van autonomie veronderstelt aan te gaan.	1. vermogen om zelfstandig, effectief en efficiënt grote hoeveelheden informatie en kennis te verwerven en verwerken; 2. vermogen tot het kunnen schrijven van gestructureerde, helder geformuleerde en taalkundig correcte teksten.

BIJLAGE 2: OVERZICHT VAN HET PROGRAMMA

Jaar 1, semester 1	
Mentoraat	-
Taalvaardigheid Arabisch/Hebreeuws 1	10 ECTS
Geschiedenis van het moderne Midden-Oosten (sem. 1a)	5 ECTS
Voor-Islamitische Godsdiensten en Cultuur* (sem. 1a)	5 ECTS
Islam (sem. 1b)	5 ECTS
Academische vaardigheden Midden-Oostenstudies** (sem. 1b)	5 ECTS
Jaar 1, semester 2	
Taalvaardigheid Arabisch/Hebreeuws 2	10 ECTS
Landen en Samenlevingen van het Midden-Oosten 1 *** (sem. 2a)	5 ECTS
Steden in het Midden-Oosten 1: Jeruzalem en Cairo (sem. 2a)	5 ECTS
Landen en Samenlevingen van het Midden-Oosten 2 **** (sem. 2b)	5 ECTS
Steden in het Midden-Oosten 2: Bagdad en Istanboel (sem. 2b)	5 ECTS
Jaar 2, semester 1	
Taalvaardigheid Arabisch/Hebreeuws 3	10 ECTS
De Cultuur van het Midden-Oosten in de Film	10 ECTS
Modern Jodendom en Islam (sem. 1a)	5 ECTS
Islam en Moderniteit (sem. 1b)	5 ECTS
Jaar 2, semester 2	
Buitenlandprogramma / Vrije keuzeruimte	30 ECTS
Jaar 3, semester 1	
Minor	30 ECTS
Jaar 3, semester 2	
Geweld en Conflictbeheersing in Hedendaags Midden-Oosten	10 ECTS
Literatuur en Identiteit in het Midden-Oosten	10 ECTS
Bachelorscriptie	10 ECTS

* Vanaf 2019-2020: Jodendom

** Vanaf 2019-2020: Academische vaardigheden Midden-Oostenstudies 1

*** Vanaf 2019-2020: Landen en Samenlevingen van het Midden-Oosten

**** Vanaf 2019-2020: Academische vaardigheden Midden-Oostenstudies 2

BIJLAGE 3: BEZOEKPROGRAMMA

Day 1 (Wednesday 30 October)	
09.00 - 09.15	Arrival of the panel / Welcome from the Vice-Dean
09.15 - 12.30	Preparation, private panel meeting and documentation review
12.30 - 13.00	Lunch break
13.00 - 13.45	Meeting with faculty senior management
13.45 - 14.15	Private panel meeting
14.15 - 15.00	Meeting with programme management - BA en MA (North) American Studies
15.00 - 15.45	Meeting with students - BA en MA (North) American Studies
15.45 - 16.30	Meeting with staff - BA en MA (North) American Studies
16.30 - 17.30	Private panel meeting and documentation review
17.30 - 18.00	Open consultation hour
Day 2 (Thursday 31 October)	
09.00 - 10.00	Private panel meeting
10.00 - 10.45	Meeting with programme management - B Griekse en Latijnse Taal en Cultuur and M Classics
10.45 - 11.30	Meeting with students - B Griekse en Latijnse Taal en Cultuur en M Classics
11.30 - 12.15	Meeting with staff - B Griekse en Latijnse Taal en Cultuur en M Classics
12.15 - 12.45	Lunch break
12.45 - 13.15	Private panel meeting
13.15 - 14.00	Meeting with programme management - B Midden-Oosten Studies en M Middle Eastern Studies
14.00 - 14.45	Meeting with students - B Midden-Oosten Studies en M Middle Eastern Studies
14.45 - 15.30	Meeting with staff - B Midden-Oosten Studies en M Middle Eastern Studies
15.30 - 16.30	Private panel meeting
16.30 - 17.15	Meeting with Examination Board
17.15 - 17.45	Private panel meeting
Day 3 (Friday 1 November)	
09.00 - 10.00	Private panel meeting and documentation review
10.00 - 11.00	Final interview with management
11.00 - 11.30	Break
11.30 - 12.30	Private panel meeting to formulate conclusions of the visit
12.30 - 13.00	Lunch break
13.00 - 15.30	Private panel meeting to formulate conclusions of the visit
15.30 - 16.30	Development dialogue(s) in three parallel sessions: Middle Eastern; (North) American Studies; Classics
16.30 - 17.00	Informal feedback on the panel's findings and recommendations
17.00 - 18.00	End of the site visit / Drinks

BIJLAGE 4: BESTUDEERDE EINDWERKEN EN DOCUMENTEN

Selectie eindwerken

Het panel heeft voorafgaand aan het bezoek twaalf eindwerken bestudeerd van de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies (MOS). Bij deze opleiding is geen sprake van vaste tracks of varianten waarmee het panel in de selectie van eindwerken rekening diende te houden. De selectie werd gebaseerd op een lijst van 35 afgestudeerden uit de periode 2018-2019, waarbij werd gezorgd voor een evenwichtige spreiding in cijfers, onderwerpen en begeleiders. De gegevens van de eindwerken zijn bekend bij QANU en zijn op aanvraag beschikbaar.

Vanwege de hoeveelheid te beoordelen opleidingen aan de Rijksuniversiteit Groningen binnen het visitatiecluster Regiostudies zijn niet vijftien maar twaalf scripties van de bacheloropleiding MOS geselecteerd. Er is sinds 1 januari 2019 een gedeelde examencommissie voor alle opleidingen aan de Faculteit der Letteren. Bij de verplichte vakken maken vier vakken (in totaal 20 EC) ook onderdeel uit van de Facultaire Minor Midden-Oostenstudies en twee vakken (in totaal 10 EC) zijn tevens keuzevak binnen de B Minorities and Multilingualism. Ook kent de opleiding voor 30 EC aan taalvaardigheidsvakken. Binnen de Faculteit der Letteren worden meer gelijksoortige taalvaardigheidsvakken aangeboden; binnen de B Griekse en Latijnse taal en cultuur (Grieks/Latijn) en bij de B Minorities and Multilingualism (Fries). Aanvullend is er in het derde jaar nog een 'Minor' van 30 EC waarbij studenten kunnen kiezen uit een buitenlandverblijf, een 15 EC stage aangevuld met een 15 EC minor, of een volledige minor - waarbij verdere inhoudelijke overlap met aanverwante programma's kan ontstaan.

Bestudeerde documenten

Het panel heeft tijdens het bezoek onder meer de volgende documenten bestudeerd (deels in *hard copy* en deels via de elektronische leeromgeving):

Inzage facultair en overig materiaal Regio- en Oudheidstudies:

- Jaarverslag Examencommissie Letteren (ECL) 2017-2018;
- Vastgestelde notulen Examencommissie Letteren (ECL) 2018-2019;
- Jaarverslag Expertiseteam Geschiedenis, Mediastudies en GLTC (GMG) 2017-2018;
- Vastgestelde notulen Expertiseteam Geschiedenis, Mediastudies en GLTC (GMG) 2018-2019;
- Procedure evaluaties Faculteit der Letteren;
- Big7 Examencommissie Letteren.

Inzage documenten van de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies:

- Zelfevaluatie inclusief bijlagen;
- Jaarverslag Opleidingscommissie (OC MOS) 2017-2018;
- Vastgestelde notulen Opleidingscommissie (OC MOS) 2018-2019.

Het panel heeft van een selectie vakken complete cursusedossiers ingezien. Van al deze vakken is beschikbaar gesteld op papier en via de digitale leeromgeving Nestor: de studiehandleiding, literatuur, werkstukken en beoordelingen, het relevant collegemateriaal, de tentamenvragen en antwoordmodellen, een selectie van gemaakte (her)tentamens en de vakevaluaties. Voor de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies waren dit de volgende vakken:

- Jodendom (B1; LXX017P05) / oude benaming: Voor-Islamitische Godsdiensten en Culturen (LXX016P05);
- Islam en Moderniteit (LXX004B05);
- Taalvaardigheid Arabisch 3 (LXA014B10).